

**PRIM'AWLA QORTI CIVILI
ONOR IMHALLEF ANNA FELICE**

Illum 21 ta' Frar, 2017

Rikors Guramentat Nru: 280/2002 AF

**Carmel sive Carlo Schembri, esercenti f'isem id-ditta
Design Source International**

vs

Mario Hammett

Il-Qorti:

Rat iċ-ċitazzjoni tal-attur li permezz tagħha wara li ġie premiss illi:

Permezz ta' skrittura privata li kopja tagħha hija hawn annessa u mmarkata b'hal Dok. CS1, il-konvenut ikkonceda kuntratt ta' appalt lill-attur konsistenti fl-ghoti ta' servizzi ta' interior design u consultancy fil-fond Stelle Alpine Boutique gewwa l-Baystreet Hotel Complex, St. George's Bay, versu h'as minimu stipulat ta' elfejn lira Maltin (Lm2,000), li flimkien mat-taxxa fuq il-valur mizjud (VAT) relattiva jammonta għal elfejn u tliet mitt Lira Maltin (Lm2,300).

L-appalt gie esegwit u kompletat u li inoltre l-attur fuq inkariku tal-konvenut ghamel spejjez fl-ammont ta' mitejn hamsa u tletin Lira Malta u disgha u ghoxrin centezmu (Lm235.29) kif dettaljati fil-prospett anness bhala Dok. CS2.

Il-konvenut ghamel hlas akkont ta' disa' mija tnejn u sittin Lira Maltin (Lm962.00), izda interpellat diversi drabi sabiex ihallas il-bilanc rimanenti dovut ta' elf hames mija tlieta u sebghin Lira Maltin u disgha u ghoxrin centezmu (Lm1573.29) baqa' inadempjenti.

Permezz ta' skrittura privata datata 27 ta' Mejju 2000 li kopja taghha hija hawn annessa u mmarkata bhala Dok. CS3, il-konvenut ikkonceda kuntratt ta' appalt lill-attur konsistenti fl-ghoti ta' servizzi ta' interior design u consultancy fil-fond li wkoll igib l-isem Stelle Alpine Boutique, già Royalton Restaurant, The Strand, Sliema versu hlas minimu ta' elfejn u tmien mitt Lira Maltin (Lm2,800) li flimkien mat-taxxa fuq il-valur mizjud (VAT) relattiva jammonta ghal tlett elef mitejn u ghoxrin Lira Maltin (Lm3,220) jew versu somm ekwivalenti ghal hamsa fil-mija (5%) tal-valur globali tax-xogholijiet ta' dekorazzjoni nterna li kellhom isisru fil-fond imsmemi flimkien mat-taxxa fuq il-valur mizjud (VAT) relattiva, skond liema somma tkun l-ghola.

Il-konvenut ittermina unilateralment tali appalt mainghajr raguni valida fil-ligi, wara li l-attur kien ipprezenta d-disinji tieghu, biex wara tali terminazzjoni x-xogholijiet tkomplew klandestinament u bil-mohbi tal-attur fuq l-istess disinji li kien gew prezentati mill-attur u skond il-pariri tal-attur.

Ghalhekk jispetta lil dina l-Onorabbli Qorti ai termini tal-artikolu 1640(2) Kap. 16 li tiddetermina kemm ghandu jithallas l-attur tax-xoghol li ghamel flimkien ma' somma li tigi meqjusa mill-Qorti li ma tkunx izjed mill-qliegh li l-attur seta' jaghmel bl-appalt *de quo*.

Finalment illi l-konvenut kien ghamel hlas akkont ta' mitejn u tletin Lira Maltin (Lm230.00)

Intalbet din il-Qorti sabiex:

1. Tiddikjara l-konvenut debitur fil-konfront tal-attur fis-somma ta' elf hames mija tlieta u sebghin Lira Maltin u disgha u ghoxrin centezmu (Lm1573.29) rapprezentanti l-bilanc rimanenti dovut in konsegwenza ghall-ezekuzzjoni tal-appalt koncess permezz tal-iskrittura privata li kopja taghha hija esibita bhala Dok. CS1.
2. Tiddikjara li l-konvenut ittermina minghajr raguni valida fil-ligi l-appalt koncess permezz tal-iskrittura privata datata 27 ta' Mejju 2000 li kopja aghha hija esibita bhala Dok. CS3.
3. Tillikwida kemm ghandu jithallas l-attur tax-xoghol li ghamel kif ukoll tillikwida l-lucrum cessans li sofra l-attur in konsegwenza ta' tali terminazzjoni ingustifikata.
4. Tikkundanna lill-konvenut sabiex ihallas dikjarati u likwidati in konsegwenza tat-talbiet precedenti.

Bl-imghax u bl-ispejjez, inkluzi dawk tal-ittra ufficjali tal-14 ta' Marzu 2000, bl-imghax, bl-ingunzjoni tal-konvenuti minn issa in subizzjoni, u bir-riserva ta' kull azzjoni ulterjuri fil-ligi.

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti tal-attur li taqra hekk:

Permezz ta' skrittura privata li kopja taghha hija hawn annessa u mmarkata bhala Dok. CS1, il-konvenut ikkonceda kuntratt ta' appalt lill-attur konsistenti fl-ghoti ta' servizzi ta' interior design u consultancy fil-fond Stelle Alpine Boutique gewwa l-Baystreet Hotel Complex, St. George's Bay, versu hlas minimu stipulat ta' elfejn lira Maltin (Lm2,000), li flimkien mat-taxxa fuq il-valur mizjud (VAT) relattiva jammonta ghal elfejn u tliet mitt Lira Maltin (Lm2,300).

L-appalt gie esegwit u kompletat u li inoltre l-attur fuq inkariku tal-konvenut ghamel spejjez fl-ammont ta' mitejn hamsa u tletin Lira Malta u disgha u ghoxrin centezmu (Lm235.29) kif dettaljati fil-prospett anness bhala Dok. CS2.

Il-konvenut ghamel hlas akkont ta' disa' mija tnejn u sittin Lira Maltin (Lm962.00), izda interpellat diversi drabi sabiex ihallas il-bilanc rimanenti dovut ta' elf hames mija tlieta u sebghin Lira Maltin u disgha u ghoxrin centezmu (Lm1573.29) baqa' inadempjenti.

Permezz ta' skrittura privata datata 27 ta' Mejju 2000 li kopja taghha hija hawn annessa u mmarkata bhala Dok. CS3, il-konvenut ikkonceda kuntratt ta' appalt lill-attur konsistenti fl-ghoti ta' servizzi ta' interior design u consultancy fil-fond li wkoll igib l-isem Stelle Alpine Boutique, già Royalton Restaurant, The Strand, Sliema versu hlas minimu ta' elfejn u tmien mitt Lira Maltin (Lm2,800) li flimkien mat-taxxa fuq il-valur mizjud (VAT) relattiva jammonta ghal tlett elef mitejn u ghoxrin Lira Maltin (Lm3,220) jew versu somm ekwivalenti ghal hamsa fil-mija (5%) tal-valur globali tax-xogholijiet ta' dekorazzjoni nterna li kellhom isisru fil-fond imsmemi flimkien mat-taxxa fuq il-valur mizjud (VAT) relattiva, skond liema somma tkun l-ghola.

Il-konvenut ittermina unilateralment tali appalt mainghajr raguni valida fil-ligi, wara li l-attur kien ipprezenta d-disinji tieghu, biex wara tali terminazzjoni x-xogholijiet tkomplew klandestinament u bil-mohbi tal-attur fuq l-istess disinji li kien gew prezentati mill-attur u skond il-pariri tal-attur.

Ghalhekk jispetta lil dina l-Onorabbli Qorti ai termini tal-artikolu 1640(2) Kap. 16 li tiddetermina kemm ghandu jithallas l-attur tax-xoghol li ghamel flimkien ma' somma li tigi meqjusa mill-Qorti li ma tkunx izjed mill-qliegh li l-attur seta' jaghmel bl-appalt *de quo*.

Il-konvenut kien ghamel hlas akkont ta' mitejn u tletin Lira Maltin (Lm230.00) izda ma ghamel l-ebda pagament ulterjuri.

Ghalhekk kellha ssir din il-kawza, u li l-esponent jaf personalment bil-fatti dikjarati.

Rat id-dokumenti annessi.

Rat in-nota ta' eccezzjonijiet tal-konvenut li permezz tagħha eccepikka illi:

Preliminarjament id-domandi attrici huma infondati fil-fatt u fid-dritt stante l-inkompetenza "rationae valoris" ta' din il-Qorti li "ictu oculi" l-attur qed jitlob pagament bilancjali ta' Lm1573.29c kif ukoll sonna ohra ta' Lm3220 liema somma globalment ma teccedix il-Lm5000.

Bla pregudizzju għal premess u fil-mertu illi l-kuntratt bejn il-partijiet gie esegwit in konnessjoni max-xogholijiet ta' Bay Street però il-konvenut huwa debitur tal-attur fis-somma bilancjali ta' Lm1251.00 stante illi huwa hallas akkont Lm1284 u mhux kif pretiz mill-attur Lm962.

Inoltre qatt ma dahlu f'appalt in konnessjoni max-xogholijiet li kellhom isiru f'The Strand, tas-Sliema peress illi l-konvenut ma kienx kuntent bix-xogholijiet kif esegwiti f'Bay Street, San Giljan però effettivament f'Tas-Sliema dawn ix-xogholijiet qatt ma gew esegwiti la mill-attur u lanqas minn haddiehor u għalhekk l-ebda hlas mhu dovut lill-attur.

Salv eccezzjonijiet ohra.

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti tal-konvenut li taqra hekk:

Preliminarjament id-domandi attrici huma infondati fil-fatt u fid-dritt stante l-inkompetenza "rationae valoris" ta' din il-Qorti li "ictu oculi" l-attur qed jitlob pagament bilancjali ta' Lm1573.29c kif ukoll sonna ohra ta' Lm3220 liema somma globalment ma teccedix il-Lm5000.

Bla pregudizzju għal premess u fil-mertu illi l-kuntratt bejn il-partijiet gie esegwit in konnessjoni max-xogholijiet ta' Bay Street però il-konvenut huwa debitur tal-attur fis-somma bilancjali ta' Lm1251.00 stante illi huwa hallas akkont Lm1284 u mhux kif pretiz mill-attur Lm962.

Inoltre qatt ma dahlu f'appalt in konnessjoni max-xogholijiet li kellhom isiru f'The Strand, tas-Sliema peress illi l-konvenut ma kienx kuntent bix-xogholijiet kif esegwiti f'Bay Street, San

Giljan però effettivamente f'Tas-Sliema dawn ix-xogholijiet qatt ma gew esegwiti la mill-attur u lanqas minn haddiehor u ghalhekk l-ebda hlas mhu dovut lill-attur.

Rat is-sentenza preliminari ta' din il-Qorti diversament presjeduta tal-14 ta' Novembru 2002 li permezz tagħha caħdet l-eċċezzjoni tal-kompetenza rationae valoris tal-konvenut u ordnat il-prosegwiment tal-kawża fil-mertu.

Rat illi fl-udjenza tas-7 ta' Frar 2003 din il-Qorti diversament presjeduta ħatret lill-Perit Godwin Abela bħala perit tekniku.

Rat iż-żewġ relazzjonijiet tal-perit tekniku.

Rat illi fl-udjenza tat-8 ta' Novembru 2012 din il-Qorti laqgħet it-talba tal-attur għall-ħatra ta' periti perizjuri u nnominat lill-Perit Mario Cassar, Perit Alan Saliba u l-Perit Valerio Schembri bħala periti perizjuri.

Rat ir-relazzjoni tal-periti perizjuri.

Rat it-tweġibiet tal-periti perizjuri għad-domandi in eskussjoni tal-konvenut.

Semgħet ix-xhieda prodotti.

Semgħet it-trattazzjoni finali tal-partijiet

Rat li l-kawża tħalliet għas-sentenza.

Rat l-atti kollha tal-kawża.

Ikkunsidrat illi permezz ta' din l-azzjoni l-attur qiegħed jitlob likwidazzjoni u hlas ta' xogħol imwettaq b'appalt li għalih baqa' ma tħallasx kif ukoll danni ai termini tal-artikolu 1640(2) tal-Kodiċi Ċivili.

L-attur jgħid illi l-konvenut kien inkarigah biex jagħmel xogħol ta' *interior design* f'żewġ stabbilimenti kummerċjali ġestiti mill-konvenut bl-isem ta' Stelle Alpine Boutique iżda li l-konvenut ma ħallasx għax-xogħol kollu li għamel l-attur f'wieħed minn

dawn l-istabbilimenti kif ukoll illi temm unilateralment il-kuntratt t'appalt li kien jirrigwarda l-istabbiliment l-ieħor.

Il-konvenut laqa' għat-talbiet attriċi billi preliminarjament eċċepixxa l-inkompetenza ta' din il-Qorti *rationae valoris*, liema eċċezzjoni ġiet miċħuda permezz ta' sentenza ta' din il-Qorti diversament presjeduta datata 14 ta' Novembru 2002. Huwa eċċepixxa wkoll illi fir-rigward tal-ewwel appalt huwa dovut ammont inqas minn kemm qiegħed jippretendi l-attur kif ukoll illi fir-rigward tat-tieni appalt ma kien intlaħaq l-ebda ftehim bejn il-partijiet u fi kwalunkwe każ ma kien sar l-ebda xogħol mill-attur għaliex il-konvenut ma kienx kuntent bix-xogħol li eżegwixxa l-attur fl-ewwel istabbiliment u għaldaqstant, li t-talbiet tal-attur fir-rigward ta' dan it-tieni appalt huma infondati.

Mill-provi prodotti jirriżulta illi permezz ta' żewġ kuntratti t'appalt konsistenti fl-għoti ta' servizz ta' *interior design and consultancy*, il-konvenut inkariga lill-attur għas-servizzi msemmija fir-rigward ta' żewġ stabbilimenti ta' negozju ġestiti mill-konvenut bl-isem ta' Stelle Alpine Boutique. Wieħed minn dawn l-istabbilimenti kien jinsab ġewwa l-kumpless ta' Baystreet f'San Ġiljan filwaqt illi l-ieħor kien jinsab tas-Sliema.

Fl-iskrittura li tirrigwarda l-istabbiliment li kien jinsab tas-Sliema, fil-kuntratt t'appalt ġie miftihem illi s-servizzi tal-attur kellhom jinkludu *'space planning, design development and technical details for suppliers, illustrations, material selection and quotations.'* Bħala hlas, ġie miftihem illi l-konvenut kellu jhallas lill-attur 5% jew il-prezz ta' Lm2,800, eskluża t-taxxa fuq il-valur miżjud, skont liema jkun l-għola. Skont il-kuntratt li jirrigwarda l-istabbiliment ġewwa Baystreet, l-attur ġie inkarigat sabiex jipprovdi l-istess servizzi, filwaqt illi f'dan il-każ ġie miftihem illi l-hlas kellu jkun 5% tal-valur tax-xogħol li kellu jiddisinja, jippjana u jissorvelja l-attur jew LM2000, eskluża t-taxxa fuq il-valur miżjud, skont liema jkun l-għola. Minkejja li l-kuntratt t'appalt tal-istabbiliment ġewwa Baystreet m'huwiex datat, il-konvenut jikkonferma li ż-żewġ skritturi ġew iffirmati fl-24 ta' Mejju 2000.

L-attur jispjega li huwa kien laħaq għamel il-preparamenti kollha neċessarji sabiex ikun jista' jibda x-xogħol fuq l-istabbiliment ġewwa tas-Sliema, iżda li qabel ma bdew ix-xogħlijiet fuq dan l-istabbiliment, il-partijiet ftehm u li għandhom jibdew u jitlestew ix-xogħlijiet ġewwa l-istabbiliment ta' Baystreet peress illi l-konvenut kien marbut biż-żmien. Dawn ix-xogħlijiet fl-istabbiliment ta' Baystreet tlestew iżda l-attur jgħid illi għad jonqos bilanċ x'jithallas mill-konvenut għas-servizzi tiegħu kif ukoll l-ammont ta' LM235.29 rappreżentanti xogħol li l-attur ħallas għalih direttament lill-ħaddiema. Għas-servizzi tiegħu skont il-kuntratt t'appalt, l-attur qiegħed jippretendi li jithallas il-*basic fee* ta' Lm2300 kif ukoll it-taxxa fuq il-valur miżjud fuq dan l-ammont, u dan wara li jitnaqqas id-depożitu ta' LM962 li ħallas il-konvenut fuq il-kuntratt t'appalt li kien jirrigwarda dan l-istabbiliment.

L-attur jgħid illi huwa pprova jikkomunika mal-attur sabiex jara meta ser jibda xogħol fuq l-istabbiliment ġewwa tas-Sliema u sabiex jithallas il-bilanċ li kien għadu dovut lilu fuq l-istabbiliment ta' Baystreet iżda ma rċieva l-ebda risposta mingħand il-konvenut. Huwa jżid jgħid illi sar jaf illi x-xogħol fuq il-ħanut l-ieħor tlesta u li dan ix-xogħol sar fuq l-istess stil li kien iddisinja hu għall-ħanut ta' Baystreet. Fir-rigward tal-istabbiliment ġewwa tas-Sliema huwa jgħid illi qiegħed jippretendi li jithallas il-*basic fee* miftehma fil-kuntratt t'appalt u cioè 5% tal-valur tax-xogħol li sar mill-konvenut fuq dan l-istabbiliment jew LM2800, skont liem ikun l-għola, kif ukoll it-taxxa fuq il-valur miżjud fuq dan il-prezz, u dan wara li jitnaqqas id-depożitu ta' Lm230 li l-konvenut ħallas fuq il-kuntratt t'appalt li kien jirrigwarda dan l-istabbiliment. Dan jikkonfermah ukoll fil-prospett esibit minnu.

Il-konvenut jikkonferma li l-ewwel xogħol ta' disinn, li huwa jsejthom *sketches*, saru fuq l-istabbiliment f'Tas-Sliema. Huwa jkompli jgħid li minkejja li kellu xi tilwim mal-attur dwar kemm dam sabiex tlesta x-xogħol f'Baystreet, ilmenti dwar il-kwalità tax-xogħol ma kellux. Fix-xhieda sussegwenti tiegħu huwa jżid jgħid li huwa ma kienx kuntent bis-servizz tal-attur fir-rigward tal-istabbiliment ta' Baystreet u li kien għalhekk illi avża lill-attur verbalment illi ma kienx ser iqabbdu għax-xogħol fuq l-istabbiliment ta' Tas-Sliema. Huwa jgħid illi wara li

spicċaw ix-xogħlijiet fuq l-istabbiliment f'Baystreet lill-attur ma reġax kellmu. Il-konvenut ikkonferma li huwa ffirma ż-żewġ skritturi t'appalt in kwistjoni, iżda jgħid illi kien minghalih illi ż-żewġ skritturi kienu jirrigwardaw l-istabbiliment ta' Baystreet. Il-Qorti ma ssibx illi din il-verżjoni tal-konvenut hija verosimili in kwantu li l-iskrittura tgħid ċar u tond illi tirrigwarda l-istabbiliment f'Tas-Sliema. B'żieda ma dan, il-konvenut xehed illi qiegħed jippretendi li d-depożitu li tħallas fuq l-istabbiliment f'Tas-Sliema jitnaqqas mill-bilanċ dovut għax-xogħol li sar mill-attur fuq l-istabbiliment ta' Baystreet. Il-Qorti ssibha diffiċli temmen li tħallas depożitu fuq ix-xogħol li kellu jsir mill-attur f'dan l-istabbiliment meta l-konvenut allegatament kien minghalih li qiegħed jiffirma skrittura li tirrigwarda l-istabbiliment l-ieħor.

Il-perit tekniku jispjega li ma seta' jasal għall-ebda konklużjoni teknika għaliex meta aċċeda fl-istabbiliment f'Baystreet dan ma kienx għadu f'idejn il-konvenut filwaqt illi fir-rigward tal-istabbiliment f'Tas-Sliema, l-attur ma esibixxa l-ebda pjanta sabiex il-perit tekniku jkun jista' jqabbel id-disinn tal-post mal-pjanti li hejja l-attur.

Għalhekk, huwa wasal għall-konklużjoni li fir-rigward tax-xogħlijiet eżegwiti mill-attur fl-istabbiliment f'Baystreet, l-attur jonqsu jithallas il-bilanċ ta' Lm1338 kif ukoll illi l-konvenut għandu jħallas l-ammont ta' Lm235.29 u ċioè għall-ħlas li l-attur jgħid illi għamel lill-ħaddiema direttament. Fir-rigward tax-xogħol fuq l-istabbiliment ġewwa f'Tas-Sliema, il-perit tekniku kkonkluda li ħlief għal xogħol preliminari, l-attur ma kienx involut fix-xogħol fuq dan l-istabbiliment. Għalhekk, il-perit tekniku jikkonkludi li għandha titħallas lill-attur is-somma ta' Lm280 u ċioè 10% tal-ammont msemmi fil-kuntratt t'appalt għal dak li jsejjaħlu '*abortive work*' minn liema ammont skont hu għandu jitnaqqas id-depożitu ta' Lm230.

Bir-dovut rispettt lejn il-perit tekniku, il-Qorti tirrileva li l-ebda waħda minn dawn il-konklużjonijiet tiegħu ma huma konklużjonijiet tekniċi.

Minkejja li l-inkarigu tal-perit tekniku ġie estiż minn din il-Qorti diversament presjeduta fl-udjenza tal-14 ta' Marzu 2006,

sabiex huwa jagħti stima tax-xogħlijiet li għamel il-konvenut li m'humieq ta' natura strutturali u li saru taħt id-direzzjoni ta' terzi fl-stabbiliment f'Tas-Sliema, jirriżulta li fit-tieni relazzjoni tiegħu l-perit tekniku sempliciment ikkonferma li l-istima għall-*interior design, finishing u outfitting* sottomessa mill-attur kienet tammonta għall-Lm95,289.27, illum €221,965.34, kif ukoll ikkonferma li l-ispejjeż li jgħid illi nefaq il-konvenut jammontaw għall LM23,331.48, illum €54,347.73, u dan wara li ġew sottomessi lilu stimi magħmula mill-attur u kopji tar-ricevuti ppreżentati mill-konvenut.

L-attur għamel talba għall-periti perizjuri, li ġew mahtura minn din il-Qorti. Da parti tagħhom dawn ikkonkludew illi x-xogħlijiet li għamel il-konvenut fuq l-istabbiliment f'Tas-Sliema li m'humieq ta' natura strutturali jammontaw għal €118,624.39, liema ammont jinkludi t-taxxa fuq il-valur miżjud ikkalkulata bir-rata ta' 15% u cioè r-rata li kienet applikabbli fiż-żmien illi ġie ffirmat il-kuntratt t'appalt.

Dwar il-kunsiderazzjonijiet li l-Qorti għandha tagħti lir-rapport peritali, huwa minnu li skont l-artikolu 681 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili l-Qorti m'hijiex tenuta jew marbuta li taċċetta l-konkluzjonijiet tar-rapport tal-perit (li bħal materjali istruttorji oħrajn huma kontrollabbli mill-ġudikant), kontra l-konvinzjoni tagħha nfisha, *'Dan però ma tistax tagħmlu b'mod legġer jew kapriċċjuż. Il-konvinzjoni kuntrarja tagħha kellha tkun ben informata u bażata fuq raġunijiet li gravement ipogġu fid-dubbju dik l-opinjoni teknika lilha sottomessa b' raġunijiet li ma għandhomx ikunu privi mill-kunsiderazzjoni ta' l-aspett tekniku tal-materja taħt eżami'* (Philip Grima vs Carmelo Mamo *et nomine*, deċiża mill-Qorti tal-Appell fid-29 ta' Mejju 1998). Ġie wkoll sewwa ritenut illi *'f'ċirkostanzi bħal dawn ikun prużuntuż għall-ġudikant illi jiddipartixxi bla raġuni verament valida mir-relazzjoni peritali. Dana mhux biss għax ma kellux il-mezzi għad-disposizzjoni tiegħu biex serenement jinoltra ruħu fl-aspetti tekniċi tal-meritu, imma wkoll għaliex neċessarjament tkun tonqsu dik il-konoxxenza meħtieġa biex, b' mod kritiku, jasal għal konvinċiment divers minn dak li jkunu waslu għalih l-esperti minnu nominati'* (Benjamin Camilleri *nomine* vs Charles

Debattista *nomine*, deciza mill-Qorti tal-Appell fid-9 ta' Frar 2001).

Il-Qorti, wara li ezaminat il-konkluzjonijiet tal-periti perizjuri kif ukoll it-twegibiet tagħhom għad-domandi in eskussjoni tal-konvenut, ma ssib l-ebda raġuni għalfejn dawn għandhom jiġu skartati u għaldaqstant, sejra tagħmel tagħha l-istess konkluzjonijiet.

Fir-rigward tal-bilanċ dovut lill-attur fuq l-istabbiliment ta' Baystreet, il-Qorti jirriżultalha li t-talba tal-attur sabiex jiġi hallas l-ammont ta' Lm235.29, u cioè għall-spejjeż li huwa jgħid li ħallas minn butu, m'għandhiex tiġi akkolta in kwantu li jibqa dejjem il-prinċipju li min jallega jrid jipprova u huwa ma ressaq l-ebda prova dwar x'kienu dawn l-ispejjeż.

L-istess għandu jingħad dwar l-eċċezzjoni tal-konvenut fis-sens illi l-bilanċ dovut fuq dan il-kuntratt huwa inqas minn dak pretiż mill-attur. Il-konvenut naqas milli jressaq prova ta' kemm ħallas lill-attur fuq dan il-kuntratt t'appalt u għaldaqstant, l-eċċezzjoni tiegħu f'dan is-sens qiegħda tiġi miċhuda, b'dan illi l-Qorti sejra tieħu in konsiderazzjoni fil-kalkoli tagħha d-depożitu ta' Lm962 mħallsa mill-konvenut għax-xogħol tal-attur fuq l-istabbiliment f'Baystreet.

Fir-rigward tal-kuntratt t'appalt li jirrigwarda l-istabbiliment f'Tas-Sliema, kif diġà ngħad jirriżulta li l-attur qiegħed jippretendi li jiġi hallas danni konsistenti fil-qligħ li kien ser jagħmel skont ma ġie miftihem fil-kuntratt t'appalt li kieku ma ġiex itterminat mill-konvenut u mhux għall-ispejjeż jew xogħol li laħaq għamel. Huwa jisspeċifika li t-talba tiegħu qiegħda ssir ai termini tal-artikolu 1640 tal-Kodiċi Ċivili li jaqra hekk:

"(1) Min jagħti x-xogħol jista' jħoll, meta jrid, il-kuntratt, għalkemm ix-xogħol ikun diġà beda.

(2) Jekk ma jkunx hemm raġuni valida biex iħoll il-kuntratt, min jagħti x-xogħol għandu jħallas biss lill-appaltatur l-ispejjeż kollha u x-xogħol kollu tiegħu flimkien ma' somma li tiġi meqjusa mill-qorti, skont iċ-ċirkostanzi, iżda mhux iżjed mill-qliegħ li l-appaltatur seta' jagħmel b'dak l-appalt.

(3) Jekk ikun hemm raġuni valida biex iħoll il-kuntratt, min jagħti x-xogħol għandu jhallas biss lill-appaltatur somma li ma tkunx iżjed mill-ispejjeż tal-appaltatur u l-valur tax-xogħol, wara li jittiehed qies tal-utilità ta' dawk l-ispejjeż u dak ix-xogħol lil min ikun ta x-xogħol kif ukoll id-danni li dan ikun sofra.

(4) Kull somma mogħtija bil-quddiem lill-appaltatur qabel mal-kuntratt ikun inħall għandha tiġi applikata għal dak dovut skont is-subartikolu (2) jew (3) u l-appaltatur għandu jrodd lil min ikun ta x-xogħol kull eċċess li jirriżulta.

(5) Il-kuntratt jinħall immedjatement malli min ikun ta x-xogħol jinforma lill-appaltatur, b'kull mezz li jkun, bid-deċiżjoni tiegħu li jħoll il-kuntratt, u dan bla ħtieġa ta' ebda awtorità jew konferma mill-qorti."

Kif ingħad fis-sentenza ta' din il-Qorti diversament presjeduta fl-ismijiet Peter Montebello et vs Grezzju Azzopardi et tad-29 ta' Settembru 2009:

"Illi l-ligi trid li min jagħti x-xogħol jista' jagħżel li jħoll il-kuntratt meta jrid, imqar jekk ix-xogħol ikun inbeda diġà. Din l-għażla jkollha effett minnufih malli jingħata avviż lill-appaltatur, ikun kif ikun imqar bil-fomm. Madankollu, f'każ bħal dan, tgħodd ħafna r-raġuni għaliex il-kommittent jagħmel għażla bħal din: jekk ikollu raġuni tajba biex itemm l-appalt, il-kommittent għandu xorta waħda jhallas lill-appaltatur somma li tagħmel tajjeb għall-ispejjeż li jkun nafaq l-appaltatur u l-valur tax-xogħol, wara li jitieħdu b'qies l-utilità li dak ix-xogħol mitmum ikun għall-kommittent u d-danni li jkun garrab il-kommittent minħabba r-raġuni li għaliha jkun qatagħha li jtemm l-appalt. Jekk, min-naħa l-oħra, il-kommittent ma jkollux raġuni tajba għaliex ikun temm l-appalt, huwa jkun irid iħallas lill-appaltatur somma li ma taqbiżx l-ispejjeż kollha li dan ikun nafaq u l-valur tax-xogħol mogħti, flimkien ma' somma oħra meqjusa mill-Qorti bħala dik li ma tkunx ogħla

minn kemm kien ikun il-qligħ tal-appaltatur mill-appalt li kieku tħalla jagħmlu kollu.'

...

Illi huwa meqjus li dak li jikkostitwixxi raġuni tajba biex appalt jitwaqqaf mill-kommittent qabel il-waqt jista' jingabar taħt il-kappa tan-nuqqas ta' twettiq tal-kuntratt. Tali nuqqas jista' jseħħ jew bl-għoti ta' xogħol ħażin u mhux skond is-sengħa; jew bl-għoti ta' xogħol li, għalkemm fih innifsu jkun sar tajjeb, ma jkunx dak li gie mitlub jew miftiehem; jew bin-nuqqas ta' twettiq f'waqtu jew mogħti b'dewmien eżagerat jew lil hinn miż-żmien miftiehem; jew inkella fejn, bix-xogħol mibdi, jkun jidher li qegħda ssir ħsara lill-ġid tal-istess kommittent."

Hekk ukoll, il-Qorti tal-Appell Kummerċjali fis-sentenza tagħha tal-4 ta' Awissu 1992 fl-ismijiet Joseph Galea vs Alfred Cardona et qalet hekk dwar l-artikolu 1640:

"L-artikolu kwotat ma jistax verament iħalli lok għal dubbju, redatt kif inhu, b'mod speċjali bi frazi li ma hijiex użata fir-regolamentazzjoni tal-kuntratti bilaterali: "Min jagħti x-xogħol jista' jħoll, meta jrid, il-kuntratt ta' appalt". It-tieni nett għandu jiġi osservat illi din l-istess fakolta` mogħtija lill-kommittent, mhix estiża wkoll lill-appaltatur. Dan biex iħoll il-kuntratt irid jirrikorri għall-intervent dikjaratorju tal-Qorti. Għandu jiġi notat illi l-attur (kommittent) seta jwaqqaf lill-konvenut (appaltatur) meta jrid, u kwalunkwe motiv huwa biżżejjed. Meta l-motiv huwa sempliciment espressjoni ta' volontà, allura l-appaltatur għandu d-dritt li jesigi anke l-qligħ li kien seta' jagħmel kieku tħalla jkompli l-appalt, imma meta l-kommittent iħoll il-kuntratt minħabba inadempjenzi kontrattwali tal-appaltatur, allura, naturalment, il-konsegwenzi huma differenti. L-appaltatur għalhekk għandu d-dritt ta' azzjoni għall-ispejjeż kollha u x-xogħol kollu tiegħu flimkien ma' somma għall-qligħ li jkun tilef, meta l-kommittent jittermina l-appalt sempliciment in forza tal-fakolta` mogħtija lilu mill-artikolu 1640. Id-dritt għall-qligħ li seta' jagħmel ma jkunx intitolat għalih jekk il-

kommittent jitttermina l-appalt minħabba raġunijiet li jistgħu jiġu attribwiti lill-appaltatur."

Skont l-artikolu 1640(2) tal-Kodiċi Ċivili allura, l-attur jista' jirnexxi f'din it-talba tiegħu biss jekk jirriżulta li l-konvenut ma kellux raġuni tajba għalfejn ittermina l-kuntratt t'appalt. F'dan il-każ, jirriżulta li l-konvenut qal biss illi huwa ma kienx kuntent bis-servizz tal-attur fir-rigward tax-xogħlijiet eżegwiti minnu fl-istabbiliment ġewwa Baystreet. Il-konvenut naqas milli jispjega din id-dikjarazzjoni f'aktar dettal u fil-fatt fl-ebda stadju ta' dawn il-proċeduri ma allega li kellu raġuni valida għalfejn ittermina l-appalt. Għaldaqstant, il-Qorti jirriżultatilha li l-konvenut ittermina l-appalt mingħajr raġuni valida fil-liġi u li għalhekk japplikaw għal dan il-każ id-disposizzjonijiet tal-artikolu 1640(2) tal-Kodiċi Ċivili.

Dwar id-danni li għandhom jiġu likwidati skont dan l-artikolu, din il-Qorti diversament presjeduta fis-sentenza tagħha fl-ismijiet *Mekanika Limited vs Eurobyte Limited*, deċiża fl-10 ta' Novembru 2010 qalet hekk:

"Illi jkun xieraq li wieħed iżomm quddiem għajnejh li ladarba d-danni mitluba huma ta' sura kuntrattwali, l-għan tagħhom irid ikun dak li jagħmlu tajjeb għall-ħsara li l-parti kontraenti mgarrba turi li batiet minħabba l-ksur kuntrattwali tal-parti l-oħra, u m'għandhomx ikunu għodda ta' kastig jew penali kontra dik il-parti inadempjenti u lanqas okkażjoni għall-parti mgarrba li tistagħna bi ħsara tal-parti inadempjenti. B'mod partikolari, min, minħabba ksur ta' rabta kuntrattwali li jkun daħal għaliha, jsir responsabbli għall-ħlas tad-danni lill-parti l-oħra jrid jagħmel tajjeb għal kull dannu li raġonevolment jitqies konsegwenti direttament għal dak in-nuqqas, filwaqt li l-istess parti mgarrba għandha d-dmir li tiegħu l-passi meħtieġa biex tnaqqas kemm jista' jkun dak id-dannu jew tal-anqas ma tagħmlux aġar."

Il-Qorti tal-Appell fis-sentenza tagħha fl-ismijiet *Carmelo Attard vs Alfred Cini et tad-29 ta' Novembru 2013* speċifikat li f'dan il-każ:

"is-somma meqjusa għandha tixxiebah u titqabbel mat-telf imġarrab mill-kuntrattur."

Il-Qorti tal-Appell kompliet hekk:

"Għalhekk, meta l-appaltant jagħzel li jtemm qabel waqtu kuntratt ta' appalt, irrISPETTIVAMENT min jekk kienx hemm żmien stabbilit fil-kuntratt ta' appalt jew le, l-unika konsiderazzjoni li temerġi hi jekk ir-raġuni li fuqha sejjes l-għażla tiegħu l-appaltant kienetx waħda tajba jew le biex iħoll il-kuntratt. Fejn il-liġi ssemmi "raġuni valida" wieħed irid jifhem din il-frażi fid-dawl tal-imġieba tal-appaltatur waqt l-eżekuzzjoni tal-appalt. Trid tkun raġuni li tolqot direttament it-twettiq tar-rabta kuntrattwali tal-appaltatur mal-appaltant fis-sens tal-prestazzjoni tiegħu (jew nuqqas tagħha) taħt il-kuntratt ta' appalt."

Finalment, fis-sentenza ta' din il-Qorti diversament presjeduta fl-ismijiet Alcasons & Company Ltd noe vs Tigne Development Company Ltd tat-28 ta' Lulju 2004 ingħad:

"Illi l-kumpens li jkun dovut lill-appaltatur meta l-appaltant itemm bla raġuni tajba l-appalt jikkonsisti fil-ħlas tal-ispejjeż u l-prezz tax-xogħol li l-appaltatur ikun laħaq lesta qabel twaqqaf, flimkien ma' somma li titqies mill-Qorti. Din is-somma ma tkunx akbar mill-qligħ li l-appaltatur sata' għamel kieku tħalla jtemm ix-xogħol. Ta' min jgħid li l-liġi tuża l-kelma "qligħ" u mhux "dħul". Konsiderazzjoni oħra hija li s-somma meqjusa ma tistax taqbeż il-qligħ li sata' sar: fi kliem ieħor, dik is-somma mhux bilfors li tkun daqs dak il-qligħ. Dan iseħħ għaliex f'kull każ jista' jkun hemm ċirkostanzi partikolari li jwasslu għal tnaqqis tas-somma. Dan juri wkoll li, fil-qies tas-somma taħt din id-dispożizzjoni tal-liġi, jidhol element qawwi ta' diskrezzjoni f'idejn il-Qorti."

Applikati dawn il-prinċipji għal kawża tal-lum, il-Qorti hija tal-fehma li l-ammont dovut lill-attur skont l-artikolu 1640(2) imsemmi għandu jkun daqs il-qligħ li kien jagħmel kieku l-

appalt ma ġiex terminat mill-konvenut unilateralment mingħajr l-ebda raġuni valida fil-liġi.

Sabiex jiġi stabbilit dan l-ammont, il-Qorti tirriferi għall-konkluzjonijiet tal-periti perizjuri minn fejn jirriżulta li 5% tax-xogħol kif stmat minnhom mingħajr it-taxxa fuq il-valur miżjud jammonta għall-€5931.22 ekwivalenti għal Lm2546.27. In kwantu li l-kuntratt t'appalt kien jipprovdi li l-attur kellu jithallas 5% tax-xogħlijiet disinjati, pjanati jew sorveljati minnu jew is-somma ta' Lm2800, skont liem ikun l-għola, f'dan il-każ jirriżulta li kieku l-konvenut ma tterminax l-appalt, l-attur kien ser jithallas Lm2800, ekwivalenti għal €6522.25, minn liema ammont għandu jitnaqqas id-depożitu mħallas fuq dan il-kuntratt t'appalt u cioè Lm230, llum €537.75.

L-attur isostni li fuq l-ammont dovut lilu huwa għandu jithallas ukoll it-taxxa fuq il-valur miżjud u dan bir-rata ta' 18% in kwantu li r-rata stabbilita għandha tkun dik vigenti fiż-żmien tal-likwidazzjoni, sabiex huwa jkun jista' joħroġ ricevuta fiskali. Filwaqt illi l-Qorti ssib illi l-attur għandu raġun dwar dan fir-rigward tal-bilanċ dovut fuq l-istabbiliment ta' Baystreet, l-ammont li qiegħed jiġi likwidat mill-Qorti fir-rigward tal-kuntratt t'appalt tal-istabbiliment f'Tas-Sliema huwa in linea ta' danni u mhux għas-servizzi reżi lill-konvenut u għaldaqstant, l-ebda taxxa fuq il-valur miżjud ma huwa dovut fuq dan l-ammont.

Għalhekk u għal dawn ir-raġunijiet, din il-Qorti, taqta' u tiddeciedi billi:

1. B'riferenza għall-kuntratt t'appalt li jirrigwarda l-istabbiliment bl-isem ta' Stelle Alpine Boutique li kien jinsab f'Baystreet Complex, tiddikjara lill-konvenut debitur tal-attur fl-ammont ta' elfejn tmien mija u tlieta u ħamsin ewro u ħdax-il centezmu (€2853.11);
2. B'riferenza għall-kuntratt t'appalt li jirrigwarda l-istabbiliment bl-isem ta' Stelle Alpine Boutique li kien jinsab f'Tas-Sliema, tiddikjara li l-konvenut ittermina l-kuntratt t'appalt mingħajr raġuni valida fil-liġi u għaldaqstant, tillikwida l-ammont ta' ħamest elef disgħa

mija u sitta u tmenin ewro u disgħa u erbgħin ċenteżmu (€5986.49) li għandhom jitħallsu mill-konvenut lill-attur in linea ta' danni.

3. Tikkundanna lill-konvenut iħallas lill-attur is-somma komplessiva ta' tmint elef tmien mija u disgħa u tletin ewro u sittin ċenteżmu (€8839.60) bl-imgħax mid-data tas-sentenza.

Spejjeż tal-kawża jitħallsu mill-konvenut.

IMHALLEF

DEP/REG